

KOTIHOIDOSSA TOIMIMINEN 40 osp.

Tehtävä – Elintoimintojen tarkkailu – ÄLYT ja ISBAR käytössä

1. Asiakas Pekka Ukkonen:

Kotihoidon asiakkaana on Pekka Ukkonen. Hän on 60-vuotias yksin kotonaan asuva mies, hetu 030255-110. Pekka sairasti jokin aika sitten pneumonian eli keuhkokuumeen ja joutui sairaalahoitoon sen vuoksi. Hän halusi sairaalasta kiireesti kotiin ja kotiutui kotisairaalan turvin muutaman päivän kuluttua, ja edelleen hänelle menee i.v.-antibiootti, jonka kotisairaalan sairaanhoitajat käyvät tiputtamassa säännöllisesti kolme kertaa vuorokaudessa.

Pekalla on allergioina kala ja V-penisilliini. Hän on myös MRSA-kantaja, ja hänellä on muistisairaus. Muistisairauden vuoksi Pekalla käy kotihoito kahdesti päivässä, huolehtimassa lääkehoidosta sekä aamu- ja iltatoimista ja varmistamassa, että Pekka syö hänelle keitetyn puuron aamulla, ja iltakäynnillä tehdään iltapala ja varmistetaan, että päivällä ateriapalvelusta tullut ateria on syöty. Kerran viikossa Pekalla on myös suihkutuspöytä kotihoidon avustamana.

Nyt aamuisen kotikäynnin aikana Pekka valittelee kirvelä virtsatessa ja virtsa on hänen mielestään todella punaista.

Mitä vitaalielintoimintoja mittaat? Käytä hyödyksi ÄLYT lomaketta.

Suunnittele ISBARin mukaisesti raportointi, eli **tunnista**, hahmota **tilanne**, kerro **tausta**, kerro **nykytilanne** ja tee **toimintaehdotus**. Kerro kenelle ilmoitat Pekan tilanteesta?

2. Asiakas Matti Iäkäs

Matti Iäkäs on 90-vuotias, hetu 030225-1234, kotihoidon asiakas. Matti on muutama kuukausi sitten jäänyt leskeksi. Hänellä on verenpainetauti ja muistisairaus, jonka vuoksi kotihoito käy Matin luona kolme kertaa päivässä. Lääkityksenä Matilla on Lisipril Comp ja Exelon laastari. Matilla ei ole todettu mitään allergioita.

Kotihoidon aamukäynnin aikana Matilla ilmenee kehossa toispuolioireita. Hänen vasen suupielensä roikkuu, puhuminen on vaikeaa ja vasemman käden puristusvoima on heikko, häneltä putoaa mehulasi kädestä aamupalaa syödessä.

Mitä vitaalielintoimintoja mittaat? Miten tarkistat Matin voinnin? Käytä hyödyksi ÄLYT lomaketta.

Suunnittele ISBARin mukaisesti raportointi, eli **tunnista**, hahmota **tilanne**, kerro **tausta**, kerro **nykytilanne** ja tee **toimintaehdotus**. Kerro kenelle soitat Matin tilanteesta?

Äkillinen yleistilan lasku vanhuksella: ohje henkilökunnalle

Ohjeen tavoitteena on nopeasti selvittää äkillisen yleistilan laskun syy, niin että potilas pääsee oikeaan hoitoon ja säilyttää toimintakykynsä.

soita
112

HÄTÄTILANNE Tarkista: tajunta (vaste puheeseen, silmien avaus, reaktio kipuun), hengitys ja pulssi. Henkeä uhkaavissa tilanteissa soita 112.

Jos potilaalla on hoitotahto, se on otettava huomioon ja tiedotettava eteenpäin.

Muissa kuin hätätilanteissa: 1. tutki, 2. selvitä ja 3. toimi:

1. TUTKI ☐ verenpaine, pulssi ja verensokeri ☐ hengenahdistus ja hengitystiheys ☐ kivut (rintakipu, kipu vatsan alueella, päänsärky)	☐ neurologiset oireet, raajojen liikkuminen, puolioireet ja puhe ☐ vammat, erityisesti pään vammat, varaaminen ym. ☐ infektio-oireet (lämpö, virtsan liuskatesti) ☐ turvotukset (säärissä tois- tai molemminpuolinen, ihon väri, kuopan synty painettaessa)
2. SELVITÄ Pyri luomaan kokonaiskuva tapahtumista keskustelemalla potilaan tai omaisten kanssa ja yksikön asiakirjamerkintöjen perusteella. Rauhallinen asennoituminen tuo turvallisuutta. Selvitä: ☐ Muutoksen äkillisyys, aiempi toimintakyky ja sekavuus ☐ Tajunta: Kuinka pääset vastavuoroiseen kontaktiin, miten muuttunut? Onko sekavuutta tai harhoja? ☐ Kaatuminen: Mitä on tapahtunut: kompastuminen ja huimaus? Kykeneekö varaamaan alaraajoihin ja käyttämään käsiään, onko kipuja? ☐ Sydänoireet: Millaista rintakipu on, vaikeutuu-ko? Auttavatko nitrot tai happolääke? Ahdistus, turvotukset ja painon nousu?	☐ Kuume: Miten pitkään on seurattu ja onko saanut kuumelääkettä? ☐ Heikotus tai huimaus: Miten pitkään on esiintynyt ja onko muuttunut? ☐ Psyykkinen tila: Onko masennusta, ahdistusta tai levottomuutta? ☐ Haavat: Kuinka iso, tyrehtyykö vuoto ja vaatiiko ompelua? ☐ Pitkäaikaissairaudet: Onko toimintaohjeita esim. epilepsiahoitoa? ☐ Nykyinen lääkitys: Onko nauttinut säännöllisesti? Onko tehty kuukauden sisällä muutoksia? ☐ Hoitotahto: Onko tehty hoitotahto- tai hoitolinjauspäätöksiä?
3. TOIMI Neuvottele aina terveydenhuollon ammattilaisen kanssa ja toimi annettujen ohjeiden mukaisesti ennen kuin teet päätöksen potilaan lähettämisestä päivystykseen. Soita: virka-aikana: virka-ajan ulkopuolella: ☐ omalle lääkärille puh. _____ ☐ päivystykseen puh. _____ ☐ sairaanhoitajalle puh. _____ ☐ MUU: _____ (tiimin/yksikön th/sh) Terveysneuvonta puh. 10023: terveydenhuollon ammattilainen vastaa 24 t/vrk ja yhdistää tarvittaessa päivystykseen. Kirjaa saamasi ohjeet. Tarkkaile potilaan muuttunutta vointia määrävälein ongelmasta riippuen ja kirjaa tiedot. Jos potilas lähtee päivystykseen: täytä hoitajan lähete ja kokoa tarvittavat paperit potilaan mukaan.	

ISBAR kiireetön tilanne

1.IDENTIFY Tunnista	- Nimesi, ammatti, yksikkö - Potilaan nimi, ikä ja sosiaaliturva-tunnus
2.SITUATION Tilanne	Syy raportointiin
3.BACKGROUND Tausta	- Nykyiset sekä aikaisemmat oleelli-set sairaudet, hoidot ja ongelmat - Allergiat - Tartuntavaara/eristys
4.ASSESSMENT Nykytilanne	- Vitaalielintoiminnot - Oleelliset potilaan tilaan liittyvät asiat
5.RECOMMENDATION Toimintaehdotus	Ehdota - Tarkkailun lisäämistä - Toimenpidettä - Siirtoa toiseen yksikköön - Hoitosuunnitelman muutosta Varmista - Kuinka kauan...? - Kuinka usein...? - Koska otan uudelleen yhteyttä...? - Onko vielä kysyttävää? - Olemmeko samaa mieltä?

ISBAR kiireellinen tilanne

1.IDENTIFY Tunnista	- Nimesi, ammatti, yksikkö - Potilaan nimi, ikä ja sosiaaliturva-tunnus
2.SITUATION Tilanne	Syy raportointiin
3.BACKGROUND Tausta	- Lyhyesti nykyiset sekä aikaisemmat oleelliset sairaudet, hoidot ja on-gelmat - Allergiat - Tartuntavaara/eristys
4.ASSESSMENT Nykytilanne	- Raportoi vitaalielintoiminnot: A: Ilmatie B: Hengitys, saturaatio C: Pulssi, verenpaine D: Tajunnan taso (GCS), kipu E: Ulkoiset näkyvät merkit, lämpö-tila, iho, väri, vatsa, virtsaneritys - Ja muut oleelliset potilaan tilaan liittyvät asiat
5.RECOMMENDATION Toimintaehdotus	Ehdota - Välitöntä toimenpidettä - Tarkkailun lisäämistä - Siirtoa toiseen yksikköön Varmista - Kuinka kauan...? - Kuinka usein...? - Koska otan uudelleen yhteyttä...? - Onko vielä kysyttävää? - Olemmeko samaa mieltä?